

A KATONAI LOGISZTIKAI BIZTOSÍTÁS GYAKORLATA

A BTR-80 PÁNCÉLOZOTT SEBESÜLT KIÜRÍTŐ JÁRMŰ

Bús Ádám¹

Reanimáció... Reinkarnáció...

Mi az, ami képessé tesz bennünket, hogy elérjünk egy célt, egy álmot? Csak ez a kis szó: akarom. Nincsenek leküzdhetetlen akadályok, csak emberek, akik nem hisznek az akadályok legyőzésében.” (Kurt Dimberger).

A rendszerváltás folyamán végbemenő, mélyreható politikai változások, az euroatlanti integráció és annak részeként a NATO-hoz való csatlakozásunk felvetette, a magyar haderő stratégiai felülvizsgálatának igen fontos és sürgető kérdését. Ennek nyomán a Magyar Honvédségben szükségessé vált haderőreform egyik releváns kérdése a haditechnika fejlesztése, fejlődése lett.

A '80-as években a haditechnikai fejlesztési és beszerzési konjunktúra stagnált. A hosszú éveken át, oly sokszor megnyirbált, néha szinte minimális erőforrásokkal rendelkező fejlesztési költségvetés nem nyújtott lehetőséget az eszközök javítására, fejlesztésére, olykor még a szinten tartás is csak igen nagy erőfeszítések árán válhatott valóra.

Egyre több eszközt bélyegeztek meg a „**hadihaszználhatatlan**” jelzővel. Az éveken át jól működő állagmegóvási rendszer felélte tartalékait, és összeomlani látszott. Az eszközök zöme a '60-as évek kutatási eredményeire épülő, a '70-es évek színvonalát képviselte. Veszélybe kerültek olyan, védelempolitikailag fontos kérdések, mint, az időbeni felismerés, a gyors reagálás, és a gyors elhárítás. A változás, égetően szükségessé vált.

¹ Bús Ádám zászlós, HM Radó György Egészségügyi Központ, Fejlesztési osztály, tervező

A kormány 1999-ben határozatot adott ki, mely a hadsereg stratégiai felülvizsgálata nyomán, megállítani volt hivatott a hosszú ideje tartó haditechnikai kálváriát, s a fejlesztésben is új forrásokat nyitott egy hatékonyabb, fejlettebb stratégiájú haditechnikai park kialakítására. Rögzítésre került a honvédelmi tárca 2000-2004 év közötti támogatottsága, amely előremutatott egy középtávú fejlesztési lehetőség biztos anyagi hátterére.

A Magyar Honvédség páncélos és gépjármű-technikai parkja **„újralesztésére”** a **Gépjármű Fejlesztési Program (GFP)**, valamint a **Gépjármű Beszerzési Program (GBP)** keretén belül nyílt lehetőség. A programok vizsgálták, magukba foglalták a magyar haderő minden egyes fegyvernemének igényeit, specifikumait, és megoldást kerestek a felmerült igények kielégítésére. A hadseregben az elavult, előregedett járművek kivonásra kerültek, megjelentek az új, korszerű utódjaik, melyek megbízhatósága, élettartama jóval meghaladta korelődjükét.

Persze a korszerűsítés nem jelentette azt, hogy minden régi eszköz **„kiddóásra”** lett volna ítélve. Megvizsgálták egyes technikai eszközök, alacsonyabb költségű korszerűsíthetőségét és újraintegrálását a modern hadsereg technikai rendszerébe.

Ennek az eszmének a fényében, a Honvédelmi Miniszter 82/2005 számú utasításában elrendelte a BTR-80 páncélozott szállító harcjármű modernizációs programját. A program magába foglalta, 2005-2010 között, a már meglévő technikai eszközök felülvizsgálatát, fejlesztését, újbóli rendszerbe állítását.

Hogy miért pont a BTR-80?

A szovjet hadseregben jelentek meg először a BTR típusú harcjárművek. Folyamatos fejlesztések árán 1986-ra jutottak el a BTR-80-as, majd 1994-re a BTR-80A típushoz. A BTR-80 harcjármű bázisán – a lövésraj alkalmazását biztosító alapjárművön kívül – több technikai eszközt fejlesztettek ki. Ilyenek például:

- Parancsnoki törzs harcjármű;
- Propagandaállomás;
- Tüzér-tűzvezető harcjármű;
- Műholdas híradóállomás;

- Vegyi- és sugárfelderítő harcjármű.

Zászlóaljparancsnoki harcjárműként fejlesztették ki a BTR-80K típust. A parancsnoki állomány részére három munkahelyt alakítottak ki. A BTR-80 harcászati-műszaki jellemzői „*még*” megfelelnek korunk követelményeinek, s építve a nemzetközi hadszíntéren szerzett tapasztalatokra (IFOR, SFOR, KFOR), sokoldalúsága, kezelhetősége, ereje, fenntarthatósága, jó előjelként szolgált a jövőbeni alkalmazhatóságra.

A szovjet hadseregben – a BTR-80 bázisjárművet felhasználva – rendszeresítettek páncélozott mentő járművet is, BMM-80 megnevezéssel és speciális egészségügyi felszereléssel látták el. A 3 fő személyzet mellett 7 sérültet a belső részben, valamint 2 főt hordágyon, a harcjármű tetején tud szállítani. A felszereltségtől függően alkalmazható sebesültek-hordó járműként (BMM-1), zászlóaljsegélyhelyként (BMM-2) és kötöző, illetve orvos csoportot szállító járműként (BMM-3). E járművek nem kerültek a Magyar Honvédség készletébe a BTR-80 rendszeresítésekor.

Néhány adat a járműről:

BTR-80

Kerékképlet	Harci tömeg	Méreték (mm) hossz szélesség magasság	Maximális sebesség (km/h) műúton, vízen	Motor típusa	Maximális teljesítmény (LE) Fajlagos teljesítmény (LE/t)	Hatótávolság (km)
8X8	13,6	7650 2900 2450	80-90 9,5	KAMA Z-7403	260(240) 19,1-15,4	600

A Honvédelmi Miniszter, a 82/2005 (HK 17) utasításában meghatározta 10-15 darab páncélozott sebesült kiürítő jármű kifejlesztését, melyet a BTR-80 típusú páncélozott szállító harcjármű bázisán kell kialakítani, úgy, hogy maximálisan érvényesüljön az egészségügyi jelleg.

Ezzel a haderő-átalakítás, és egyidejűleg a fejlesztési programok aktív részese, résztvevője lett a honvéd egészségügy is.

Egy rövid kitérőt mindenképpen kell tennünk mielőtt, tovább mennénk, hiszen említést kell tennünk ennek a különleges haderőnemnek a sajnos egyre nagyobb és kiemelt fontosságáról.

Sokakban az egészségügy nyomán az a kép él, hogy fehér ruhás emberek vívják mindennapi harcukat betegségekkel, kórokkal szemben. Sokak talán nem is tudják, hogy létezik, honvéd egészségügy, hogy mit is jelent. Hogy ezek az emberek is vívják a harcukat, csak a ruhájuk nem fehér, a körülményeik mostohábbak, tudásuk legjavát szélsőséges környezeti körülmények között kell, hogy adják, néha kiteve az ellenség tűzerejének. Az orvoslás mellett ismerniük és alkalmazniuk kell a harcászat különféle elemeit, folyamatos kiképzéseken vesznek részt, hogy tudásuk minél szélesebb spektrumú legyen. Orvosok és katonák egyben, szívükben a hippokratészi eskü odaadása és hazafiság lángjának groteszk egyvelegével.

Tovább folytatva, sajnálatos módon a modernkori hadviselés minden formája hatalmas lépésekben fejlődik, így egyre nagyobb szükség van az egészségügyi jelenlétre. A '90-es évektől napjainkig nem volt olyan katonai konfliktus, amelyben a magyar honvéd egészségügy ne lett volna **„megszólítva”**, szerepvállalása ne merült volna föl.

Indokoltta, időszerűvé vált tehát a honvéd egészségügyi szolgálatnál is a technikai eszközök felülvizsgálata, osztályozása, alkalmazási területük átértékelése. Az alkalmazhatóság igen fontos három eleme, az alkalmazási készenlét, a fenntarthatóság, a lehetséges hadszínterek széles spektrumán való bevethetőség.

Az egészségügyi szolgálat rendelkezik, a nemzetközi hadszíntéren bevethető közúti sebesült szállító járművekkel (főleg aszfaltburkolatú utak, könnyű terep), terepjáró sebesült szállító járművekkel (terep, nehéz terep, közút). Indokolt tehát egy olyan páncélozott sebesült szállító jármű, mely képes szélsőséges terepviszonyok között, akár az ellenség tűzerejének kiteve, hatékony, viszonylag gyors (nem rohammentő), segítségnyújtásra, kiürítésre.

Ennek nyomán született meg a BTR-80 SKJ terve.

Megalakításra került egy munkacsoport, amely a Honvédelmi Miniszter által meghatározott BTR modernizációs program keretén belül, lerakni volt hivatott a BTR-80 SKJ kifejlesztésének alapköveit.

2006. márciusára formába öntötték az eszköz harcászati-műszaki követelményeit a prototípus elkészítéséhez.

A prototípus elkészítésével a HM CURRUS Gödöllői Harcjármű-technikai Rt.-t bízták meg. A cégnek minden feltétel és szakmai képesség meg volt, hogy ezt a kiemelt fontosságú feladatot véghez vigye.

A tényleges átalakítás 2007. évben kezdődhetett meg, a folyamatos, aprólékos gondok elhárultával, néha a bürokrácia szélmalmaival harcolva. Sok munka, sok változás, sok kérdés megválaszolása, és még több vizsgálat, a sürgető afganisztáni helyzet. Ez fonta körül a munkát, s ösztönzött mindenkit hogy megszülethessen a prototípus.

Ez egy teljesen új összetett, alapjaiban különböző projekt volt. Sok megoldandó kérdéssel, melyek éppen annyira az egészségügy által támasztott igények, követelmények, mint a műszaki szabványok (előírások) sorát vonultatta fel.

A jármű harcászati, műszaki adatai:

Személyzet (fő)	
Járművezető, egészségügyi szakszemély (jármű pk.)	2
Szállítható sérültek száma (fő)	
I.vált.: fekvő+ülő	1+6
II.vált.: fekvő+szükség fektetett	1+2
III. vált.: I-II változat döntés szerinti kombinációi	
Teljes tömeg (kg)	13 480
Teljes tömeg (harci tömeg):	14 500
Hossz (m)	7,65
Magasság (m)	2,35
Szélesség (m)	2,90
Max.sebesség: Úton (km/ó)	80
Vízen (km/ó)	9
Max. hatótávolság (km)	600
Forduló sugár (m)	13,2
Hasmagasság (m)	0,475
Fajl.teljesítmény (kW/t)	14
Akadály leküzdő képesség: Terepszög elől (fok)	40

Terepszög hátul (fok)	30
Oldallejtés szöge (max.fok)	25
Függőlegesen (m)	0,5
Árokáthidalás (m)	2,0
Max.emelkedés (%)	60
Páncélzat vastagság:	
Elöl, homlokpáncél (mm)	12
Oldalt, oldalpáncél módosításnál (mm)	8x8
Hátul, farpáncél (mm)	8
Tető (mm)	8
Vezető és parancsnoki ajtók (mm)	10

Az eszköz rendeltetése:

A sérültek első ellátásban részesítése és a fegyveres küzdelem zónájából az ellátó tagozatokhoz történő kimentése.

Az eszköznek biztosítani kell a sebesültek kiürítését, a sebesülés helyéről a sebesültgyűjtő pontokig, vagy az osztályozás helyére az ellenség tűzhatása alatt, a katonai alkalmazás körülményei között, az érvényben lévő törvényi előírásoknak, szabványoknak, NATO szabványoknak megfelelő felszereltséggel és kialakítással.

Külső hordtáskákban került tárolásra a nem elsődleges szükségességű felszerelések. A széles spektrumú nemzetközi szerepvállalás, indokoltá tette a légkondicionáló berendezés felszerelését. Szükségessé vált a belső ergonomiai kialakításoknál, egy mobil térelválasztó beépítése, mely funkcióját tekintve, megakadályozza a munkatér visszatükröződését a vezetőtérben. Erre egy mosható, tépőzáras hevederekkel rögzíthető műanyag ponyva nyújtja a megoldást.

Látható, hogy az elkészült jármű képes alkalmazkodni a szélsőséges terepviszonyokhoz, rendelkezik a „*force protection*” képességgel. Biztosítja a gyors mentést, majd azt követően a biztonságos elsődleges sebesültellátást. Viszonylag nagy létszámú sebesült szállítására alkalmas, jó hatótávolsággal. Egészségügyi szempontból rendelkezik mindazon felszereléssel, képességgel, mint egy közúti kategóriás sebesültszállító jármű.

A különféle elsősegélynyújtó, valamint orvosi eszközöknek differenciált elhelyezési körülmények lettek kialakítva tárolási és funkcionális elvek alapján.

Jelenleg a technikai eszköz csapatpróbája Afganisztánban folyik. Folyamatosan vizsgálják, próbálják. Jelentés készül a felmerült problémákról, az alkalmazás során előkerült „**gyerekbetegségekről**”. Sok munka áll még a fejlesztési és kivitelezési csapatok előtt, hiszen a rengeteg beáramló információt fel kell dolgozni, megszűrni és felhasználni a jövőben.

Mert, lássuk be. Hosszú idő óta ez a Magyar Honvédségben véghez vitt legnagyobb fejlesztés a katonai sebesült ellátás területén. Kiemelt mérnöki munkát igénylő, igazi emberpróbáló munka minden téren. Íróasztal mögött ugyanúgy, mint a szerelőcsarnokban. Ékes példája, hajnala lehet egy új hadseregszemléletnek. Elkopni látszanak az éveken áttartó regresszió béklyói, s talán egy kis lépéssel közelebb kerültünk a versenyben a fegyverekkel, s egy óriásival katonáink életének védelméhez.

Felhasznált irodalom:

1. **A. V. Karpenko:** Obozrenyie otecsestvenoj bronyetankovoj tehniki (1905 – 1995). Szentpétervár, 1996.
2. **Dr. Gáspár Tibor mk. ezds.:** A BTR harcjárműcsalád. Haditechnika 1997/4. szám, 29-32. oldal.